

UPPSALA
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

INSTITUTET för UTBILDNINGSRÄTT

JURIDISKA
INSTITUTIONEN

www.ifu.jur.uu.se

UPPSALA
UNIVERSITET

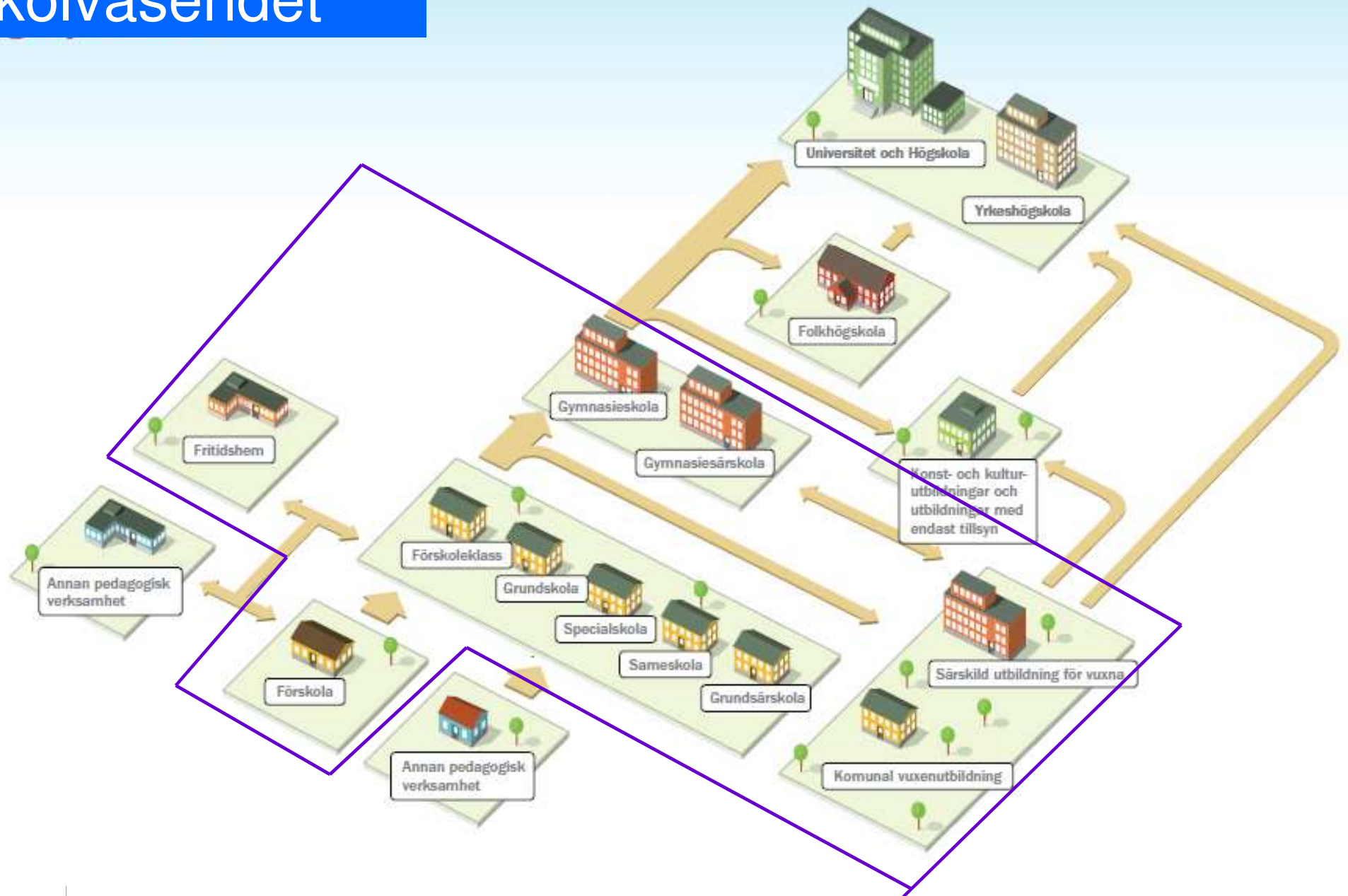
Statlig styrning för en bättre skola - utvecklingen i Sverige

Lotta Lerwall, professor i förvaltningsrätt

- **1723** undervisningsplikt
- **1842** krav på folkskolor m.m.
- **1861** folkskolinspektörer
- **1882** skolplikt
- **1962** den första skollagen (1962:319) enhetsskola
- [**1985** den andra skollagen (1985:1100)]
- **1990-talet** kommunalisering, valfrihetsreform
- **2002** offentlig finansiering för alla skolformer
- **2010** ny skollag (2010:800)

Skolväsendet

UPPSALA
UNIVERSITET

Kommunala & fristående skolor (2017/18)

Kommunala skolor 15 738

Fristående skolor 4 585

Antal elever:

kommunala skolor 1 671 349

fristående skolor 364 007

Exempel: Antal friskolor på gymnasienivå:

2005/06

266

2017/18

433

Utmärkande drag

- Skolplikt
- Lika tillgång till utbildning och krav på likvärdig utbildning
- Offentlig – och lika – finansiering av både kommunala skolor och friskolor
- Vinstuttag möjligt i friskolor
- Avgiftsförbud
- Tillsyn förenad med sanktioner

UPPSALA
UNIVERSITET

Styrning genom statlig reglering

1962 års skollag – 64 §§

1985 års skollag – 136 §§ (12 kap.)

2010 års skollag – 739 §§ (29 kap.)

Ändringar t.om. 2019: – 843 §§ (30 kap.)

UPPSALA
UNIVERSITET

- Fler bestämmelser på lagnivå
- Individuella rättigheter istället för huvudmannens skyldigheter
- Fler skyldigheter för huvudmannen
- Ökad efterkontroll

Styrning genom kontroll

- Prövning i förvaltningsdomstol
- Prövning i tingsrätt (skadestånd, tex kränkingsärenden)
- Prövning i Skolväsendets överklagandenämnd
- Tillsyn (Skolinspektionen)

”självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter” (26 kap. 2 § skollagen)
- Kvalitetsgranskning (Skolinspektionen)

”granskningen ska avse den granskade utbildningens eller verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer” (26 kap. 20 § skollagen)
- Lärarnas ansvarsnämnd (LAN)
- (JO och JK)

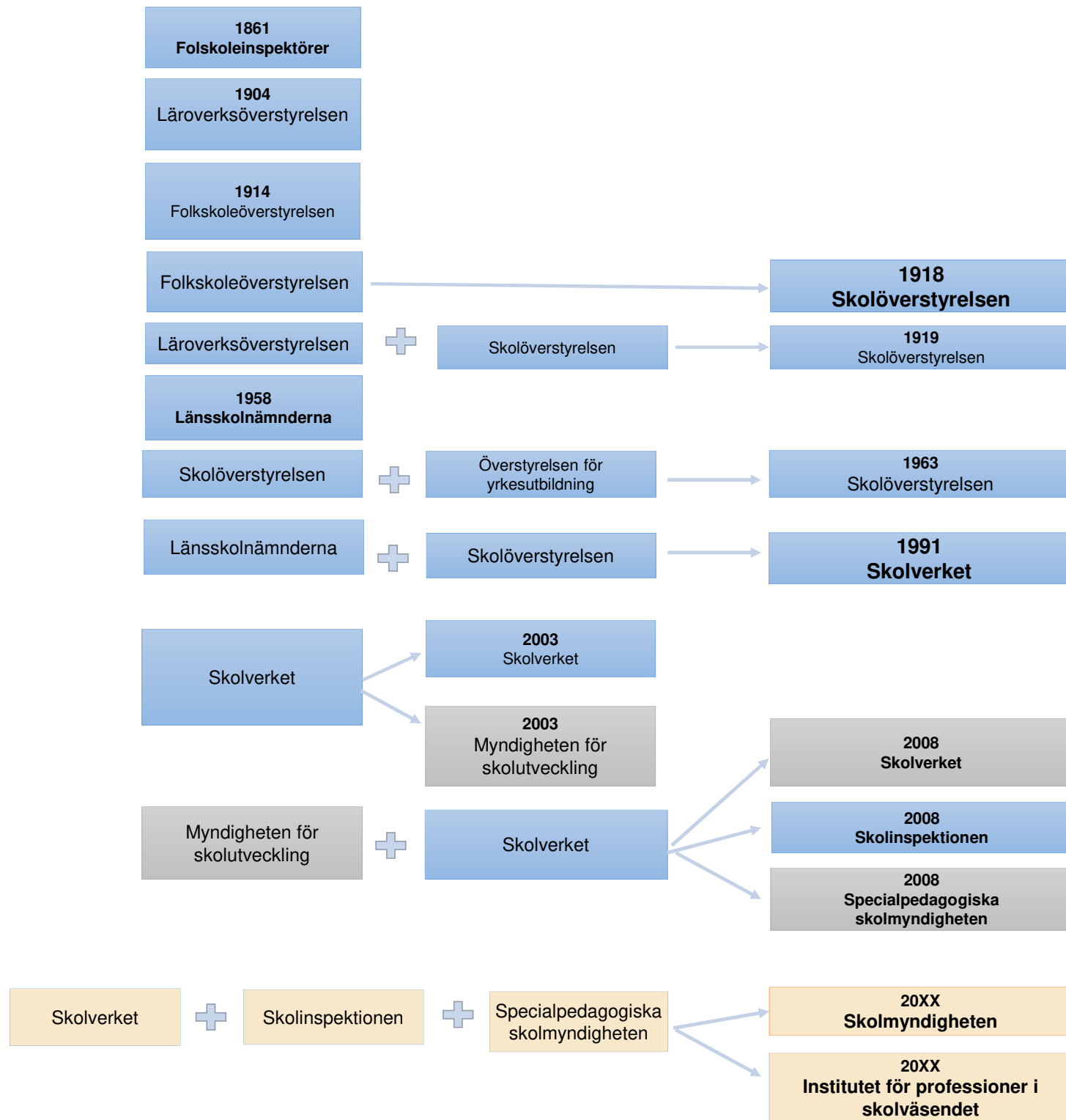
UPPSALA
UNIVERSITET

De statliga skolmyndigheterna

- Skolverket
- Skolinspektionen
- Specialpedagogiska skolmyndigheten

- Skolväsendets överklagandenämnd
- Skolforskningsinstitutet

- (Lärarnas ansvarsämnd)

UPPSALA
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Kontroll vs. tillit

Juridik vs. profession

- Professionen förlorat makt över undervisningen
- Kontrollen leder till att fokus läggs på fel saker ("window dressing")
- Professionen tvingas lägga sin tid på annat än undervisning (dokumentation, rapportering osv.)
- Rädsla att göra fel ...